

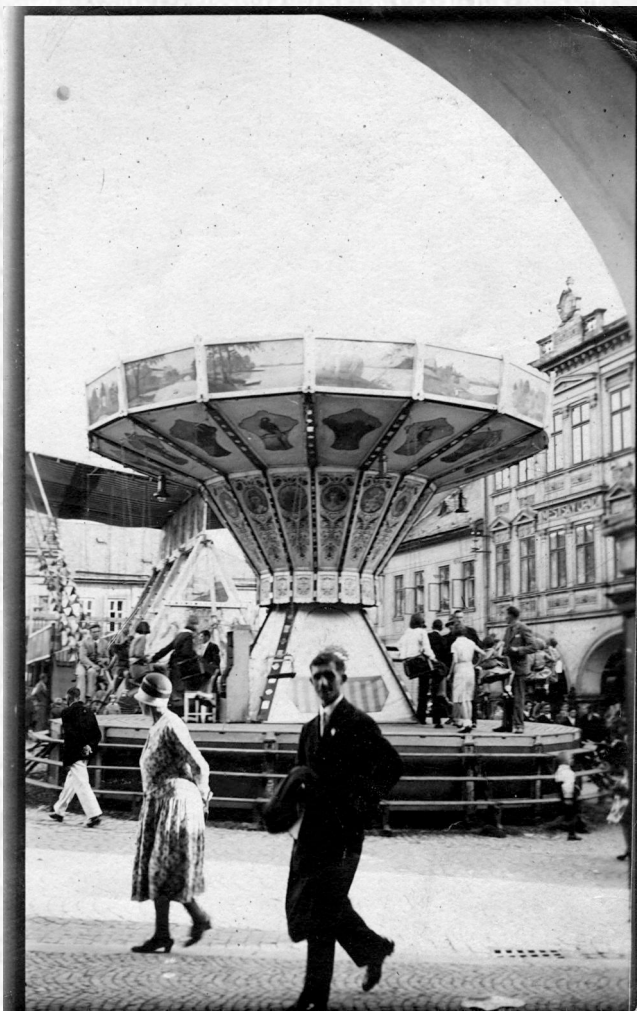
Poutavé POUTOVÉ

ÚSTÍ NAD ORLICÍ / SRPEN 2018

Noviny

VÁŽENÍ NÁVŠTĚVNÍCI, srdečně Vás vítám na 93. Ústecké staročeské pouti! Letošní ročník je jiný a sami organizátoři očekávají, jakou reakci u Vás, návštěvníků, vyvolá. Naší snahou bylo vyslyšet názory těch, kteří delší dobu volali po změně v organizaci a po změně komerčního charakteru pouti. K zásadní změně jsme se rozhodli až letos i proto, že si v průběhu celého letošního roku naše město řadou akcí připomíná 100. výročí vzniku samostatného Československa. Letošní Ústecká staročeská pouť je jednou z těchto akcí a právě svou novou podobou chce být důstojnou součástí oslav. Připravený program zahrnuje pestrou nabídku a umožní prožít spokojený a poklidný víkend. Hlavní část pouti se uskuteční v sobotu, která nabízí celodenní produkci a bude završena večerním divadelním představením Prodané nevěsty v podání Spolku divadelních ochotníků Aloise Jiráska z Úpice. Na divadlo Vás zvou obzvláště, protože tato inscenace je živá, barevná, radostná a pro diváka srozumitelná a čitelná. Tedy žádné obavy ze Smetany, žádné obavy ze zpěvohry! Čeká Vás hravé

divadelně-hudební tsunami! Úpická Prodaná nevěsta je v letošním roce žádaná a hraje se často a úspěšně také s odkazem na 100. výročí Československého státu. Určitě si ji nenechte ujít!

Vážené návštěvníci, v okamžiku, kdy píšu tyto řádky, není zdaleka jisté, co vše se podaří organizátorům zajistit a připravit. V tuto chvíli chybí do 93. ročníku Ústecké staročeské pouti více jak dva měsíce. Přesto jsem si jistý, že všichni zainteresovaní udělali maximum možného k Vaší spokojenosti. Po desítkách let, kdy se pouť vyvíjela díky požadavku doby komerčním směrem, přichází ročník, který může odstartovat novou tradici. I na Vás, návštěvnících, bude, zda se nová tradice zrodí anebo zda se v Ústí nad Orlicí vrátíme k schématu předešlých třiceti let.

V neděli, 10. června 2018

Petr Hájek
t.č. starosta města

➡ Stručná historie Staročeské ➡ pouti v Ústí nad Orlicí

Církevní poutní slavnost se v Ústí nad Orlicí koná na svátek Nanebevzetí Panny Marie, který připadá v liturgickém kalendáři na 15. srpna. Právě místní děkanský kostel je zasvěcen Panně Marii Ústecké, jejíž zázračný obraz uchránil v dávné minulosti město a ústecké občany před válečnými útrapami. Náboženskou podobu pouti samozřejmě doprovázely také světské zábavy - nejčastěji se jednalo o trhy, hudební a taneční zábavy, výstupy komediantů, postupem času se více objevovaly různorodé zábavní atrakce určené především pro děti.

V Ústí nad Orlicí byla tradice tzv. Staročeských poutí založena v porovnání s tradičními poutěmi v okolí (např. Kopečková v Letohradě) poměrně nedávno, a to v neobvyklých souvislostech. Ve městě působil spolek divadelních ochotníků Vicena, který však postrádal stálé zázemí pro svoji činnost - vlastní divadelní budovu. Proto v roce 1918 vzniklo Družstvo pro postavení divadelní budovy. Finance na výstavbu divadelního svatostánku byly získávány různými způsoby, ale největší část však pocházela z výtěžků ze Staročeských poutí. **První poutovou zábavu** uspořádali členové Viceny a družstva v sobotu **15. srpna 1925** na tehdejší Wilsonově náměstí.

Všechny poutové atrakce byly zhotoveny svépomocí ústeckými řemeslníky a mezi

návštěvníky měly velký úspěch. Například v roce 1928 stál před mariánským sloupem dřevěný tobogán, za sloupem podium s dechovou hudbou kapelníka Norberta Fišera, která hrála po celý den. Před tehdejší berní úřad (čp. 7) se nacházelo bludiště a vpravo od něj (směrem k dnešní radnici) se rozprostíral mezi lidmi populární cirkus „Viléma Štancolino“. Pro spokojenost návštěvníka nechybělo občerstvení v podobě kavárny na podloubí, vinárna, restaurace a samozřejmě nejbližší hospody. Výsledek první ústecké pouti předčil očekávání všech pořadatelů. Na náměstí bylo přítomno kolem 3,5 tisíce platících návštěvníků a čistý výtěžek činil více než 30 tisíc korun. Proto se v pořádání ústeckých poutí pokračovalo i v následujících letech.

A CO BYLO DÁL

V roce 1926 se v republice konaly oslavy J. K. Tyla, čehož využili členové Viceny a připravili pro druhou ústeckou pouť skupinu alegorických vozů s výjevy z Tylových divadelních her. Navíc byla v tomto roce uspořádána loterie, jejíž výtěžek byl rovněž věnován na stavbu divadla.

Na tý pouti v městě Oustí,
co zná každý pěkně housti,
bude švanda tuze hezká.
Pouť je přece Staročeská.

Na čtvrté Staročeské pouti v roce 1928 vyjel poprvé ledoborec „Krasin“ – jedna z nejpopulárnějších ústeckých atrakcí. V podstatě se jednalo o velkou maketu lodě, v jejíž útroběch se nacházel nákladní automobil. V různých úpravách brázdil ulice města a vozil návštěvníky pouti přibližně do přelomu 70. a 80. let minulého století, kdy musel kvůli rostoucí automobilové dopravě skončit s jízdy nadobro. Po dokončení výstavby divadla (1936) začala výroba a provoz atrakcí svépomocí postupně ochabovat a na pouť byly zvány už i kočovné zábavní podniky.

Na té naší Pouti...

Neoddělitelnou součástí ústeckých poutí byly zahajovací maškarní průvody divadelních ochotníků, z nichž někteří navíc obcházeli okolní vesnice a města v přestrojení a za pomoci hry na flašinet, jenž táhli na vozíčku, zvali občanstvo na Staročeskou pouť v Ústí nad Orlicí. Další poutovou tradicí se stalo opékání buřtů, které zajišťovali místní skauti. Pouť je také příležitostí pro setkávání. V Ústí se při poutové zábavě každoročně scházeli bývalí spolužáci z chlapecké školy a ústečtí rodáci – tzv. padesátníci (tj. 50 let od narození). V roce 1932 bylo na náměstí odehráno několik vybraných scén z Tylovy Fidlovačky, kde naposledy vystoupil na jevištních prknech pan učitel Jan Mazánek a v roli slepého Mareše zazpíval „Kde domov můj“.

První ústeckou pouť po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava

navštívili v hojném počtu nejen místní obyvatelé, ale i lidé z celého okolí. Radnici (čp. 7) zdobily červenobílé prapory, zelené girlandy a nápis „Vlasti zdar“. Nad vrcholem městského znaku byla umístěna červenomodrobílá vlajka a reflektory nasvítily večer celou radniční budovu. Poutě se tak stala manifestací českého obyvatelstva, jehož město bylo ze tří stran obklopeno německými Sudety. V roce 1941 se uskutečnila poslední poutě za války, následující 18. ročník byl již úřady zakázán.

A PO VÁLCE SE ZASE TOČÍ

15. až 19. srpna 1945 byla uspořádána první poválečná Staročeská pouť, která byla dle vzpomínek pamětníků snad nejslavnější v celé její historii.

Po dlouhých válečných letech se poutěvé veselí proměnilo ve velikou manifestaci a oslavu nově nabyté svobody. Ve stáncích se prodávaly různé, zvláště ozdobné papírové předměty. Lahůdky a cukrovinky ještě scházely kvůli špatnému zásobování, ale špekáčky již skauti opékali. V místě, kde se na ně vydávaly poukazy, stáli lidé fronty pomalu k umačkání. Výnosy z předešlých ročníků poutí zásadně přispěly k postavení ústeckého divadla. Do konce roku 1945 se podařilo dobrým hospodařením družstva pro postavení a údržbu divadla všechny půjčky splatit. Počínaje 18. ročníkem, kdy čistý zisk činil 220 tisíc korun, byly výtěžky ukládány na účet plánované výstavby kulturního domu.

Zlepšené zásobovací poměry v následujících

V roce 1951 pořádala ústeckou poutě městská organizace KSČ. Výjimečný byl 24. ročník v roce 1953, kdy se poutě konala v nově zřízeném parku „Na bělisku“, jenž vznikl spojením zahrady bývalého továrníka Jindřicha Jandery a sousední louky při Tiché Orlici. Jedním z důvodů tohoto přesunu byla (údajně) obava před poškozením nové výdlažby náměstí a plány na spojení Staročeské pouti s Letní mírovou manifestací, která však byla nakonec odložena o několik dní.

letech značně přispěly k obohacení nabízeného sortimentu na stáncích, již nechybělo cukroví a hlavně ovoce. V roce 1947 se konala jubilejní 20. Staročeská poutě. Ovšem během těch dvaceti let se podoba ústeckých poutí značně změnila. Zábavní podniky a atrakce provozovali již jen kočovní živnostníci, kteří odváděli ze svého zisku určitý obnos divadelnímu družstvu.

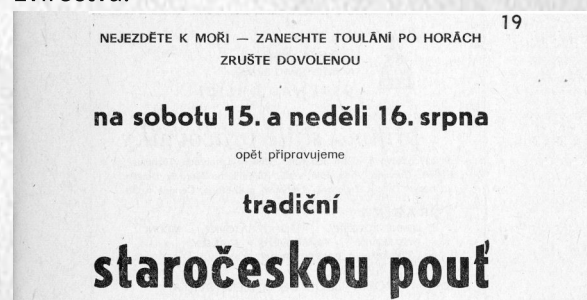
Občerstvení zajišťovaly národní podniky Pramen a Restaurace a jídelny spolu s vojenskou kuchyní, sobotní večer patřil tradičním tanečním zábavám. Následující rok se však ústecká poutě vrátila zpět na náměstí.

V 50. letech se ustálilo konání poutí v sobotu a v neděli. Dlouholetými organizátory poutěvých zábav se stal Jednotný závodní klub ROH a ústecká jednotka dobrovolných hasičů, tehdy požárníků. Pravidelností se staly taneční zábavy, některé ročníky byly zpestřeny výjimečnou akcí – např. Velká módní přehlídka v divadle (1959). Při uvolnění politických poměrů v zemi se v roce 1968 objevil na náměstí Junák a oblíbené opékání burtů.

V 70. letech přibýlo poutěvých atrakcí, z nichž některé zabraly prostranství před dnešní Hernychovou vilou. K tradiční zvonkové dráze, střelnicím, kolotočům, houpačkám, ruskému kolu a různým stánkům přibyl např. autodrom, elektrický vláček, stěna smrti, italský kolotoč kačerů (donaldi), vlnová dráha a další lákadla. V roce 1974 posloužil výtěžek z poutě na rekonstrukci Loutkové scény (dnes Malá scéna), kterou prováděl Jednotný závodní klub ROH, a dále k finanční podpoře řady amatérských kroužků, hudebních těles a divadelních ochotníků, kteří i nadále vypomáhali u různých poutěvých atrakcí jako jejich předchůdci před padesáti lety. Roku 1979 uspořádal místní odbor chovatelů první prodejní výstavu drobného zvířectva.

V 90. LETECH A NA POČÁTKU 21. STOLETÍ

byl program poutí postupně rozšiřován, aby byl co nejpestřejší. Objevily se snahy nabídnout návštěvníkům alternativní zábavu (pouliční divadlo a hudba, šermíři, napodobení

staročeského jarmarku s řemesly) nebo návrat k prvorepublikovým akcím - Velká pouťová tombola (1993), do níž ceny poskytli místní podnikatelé, a samozřejmě skauti se svým opékáním špekáčků. Organizátoři (především Město Ústí nad Orlicí) se rovněž snažili do příprav a samotného provozu poutě více zapojit ústecké spolky, kulturní organizace, jednotlivé umělce a místní živnostníky. Postupem času však

podobu ústecké Staročeské poutě určovali podnikatelé s moderními a pestrobarevnými atrakcemi a nabídkou rychlého občerstvení. Pamětníci už pak jen vzpomínali na dřívější poutě, kdy zábavných atrakcí přijíždělo o něco méně, tolik nehluky, ale návštěvnost byla vysoká.

Doprovodných pouťových akcí bylo v posledním dvacetiletí tolik, že mnohé z nich začínaly již v pátek či už ve čtvrtek. Pravidelně se konaly výstavy výtvarného umění, tradicí se stal folkový festival Janouško Ústí (počátek v polovině 80. let na stadionu, pak na plovárně - aquaparku a v posledních letech v Cakli). Nechyběly různé sportovní turnaje (např. v tenise) či Dny otevřených dveří na ústeckém letišti s vyhlídkovými lety. To vše bylo doplněno pouťovými diskotékami a hudebními zábavami.

STAROČESKÁ POUŤ František Egrle

(ve městě Ústí nad Orlicí
dne 15. srpna, v neděli, 1926)

*Uprchl rychle dlouhý rok a den,
když dávný zvyk u nás zas oživen.
I dnes po roce se tak u nás stává,
zas Staročeská pouť se odehrává.
To myšlenka je statných činovníků,
těch našich divadelních ochotníků.
Chtí stánek vlastní svůj si postavit
a finančně se dobře zajistit.*

*Kupujte losy věčné loterie,
solidní výhry hráčům přislubuje.
Co za korunu možno všecko míti,
u Mejdrů ve skladě můžete zřít.
Když mívá dopolední krásný čas,
tu ozývá se hudby ladný hlas.
To pana Fišera kapela čilá,
harmonické zvuky své vysílá.*

*Odpůldne odbývá se vzrušný děj,
jak Staročeské pouti obyčej.
To v skutku kouzlo zdá se býti dílo,
jež v krátkém čase se zde objevilo.*

*Již průvod ulicemi města se táhne,
vzruch nevídaný v chvíli té zavládne.
Vpřed bubeníci kráčej, bubnují
a lidé z bytů svých vybíhají.
Hle - muži v přepodivném kroji jdou,
to medvědáři statní, silní jsou.
Dva medvědi si podle poskakují
a lidem drezůru svou ukazují.
Však žádné nebezpečí při tom není,
to muži za medvědy přestrojení.
Za nimi hudebníci pochod hrají
té bujné mládeži v tom pestrém kroji.*

[...]

MĚSTO ÚSTÍ NAD ORLICÍ VÁS ZVE NA
93. ÚSTECKOU STAROČESKOU 2018

POUŤ

Návrat k tradicím

PÁTEK 17. srpna - prolog

17.00 Farní zahrada ústeckého děkanství
FESTIVAL PRO TEBE

Michal Horák, Voxel, Vlhy, Těžká doba
Výtěžek podpoří děti v rozvojových zemích

SOBOTA 18. srpna

Mírové náměstí:

- stánky s jarmarečním zbožím
- ruční kolotoč • střelnice • houpacíky
- řetězový kolotoč, dětský řetězový kolotoč
- stánky s ukázkami řemesel (kovář, hrnčíř, foukání skla, práce se dřevem)
- stánky s občerstvením - hasičská hospoda prvorepubliková kavárna - pouťové koláče - opékané buřty místních skautů

Městské muzeum:

10.00 - 17.30 Sochařská dílna s P. Zeidlerovou
13.00 - 17.30 Oustecká pouť na zahradě
Hernychovy vily - dobové dětské hry, pražírna kávy, pečené kaštiny, dětské dílny a soutěže

Mírové náměstí:

- 10.00 Ukázky palných zbraní (Šermířský spolek Honorata)
- 11.00 Dřevěné divadlo Jana Hrubce: Princezna na hrášku - divadélko pro děti
- 13.00 Tanečnice a kejklíři (Honorata)
- 14.00 Zahajovací defilé se slavnostní salvou (Honorata)
- 14.15 Dřevěné divadlo Jana Hrubce: O princí z knížky - divadélko pro děti
- 15.30 Šermířské vystoupení (Honorata)
- 16.00 Tanečnice a kejklíři (Honorata)
- 17.30 Koncert kapely Tempus
- 19.00 Podvečerní turnaj (Honorata)

Roškotovo divadlo:

- 20.00 Prodaná nevěsta (DSO A. Jiráskova - Úpice) - zdarma
- 21.15 Ohňová show (Honorata) - před divadlem

DOPROVODNÉ AKCE:

- XX. ročník Výstavy výtvarného umění | Kulturní dům
- Výstavy v Městském muzeu | Hernychova vila
- Ústecký salon 2018 | Galerie pod radnicí
- Tenisový turnaj Elektro Sychra Cup | tenisové kurty
- Taneční zábava | restaurace u Malinů | 19.00 hodin - hraje Skelet

NEDĚLE 19. srpna - epilog

- 7.00 a 8.30 Poutní mše svatá - Slavnost Nanebevzetí Panny Marie | kostel Nanebevzetí Panny Marie
- 15.30 Staré pohádky české aneb co si Kašpárek z Jiráskova zapamatoval | Farní zahrada Ústeckého děkanství

Město Ústí nad Orlicí vás zve na

oslavu 100. výročí vzniku ČSR

Sobota 27. 10. 2018

18.00 Mírové náměstí:

- Koncert Big Bandu Ústí nad Orlicí
- Videomapping - historie města Ústí nad Orlicí (promítání na fasádu domu)
- Koncert Generace Ústí nad Orlicí
- Videomapping - historie města Ústí nad Orlicí (promítání na fasádu domu)

Neděle 28. 10. 2018

09.30 Slavnostní bohoslužba

kostel Nanebevzetí Panny Marie

10.00 Slavnostní průvod k Památníku odboje a k Památníku čs. legií | sraz na Mírovém náměstí

19.30 Slavnostní večer k 100. výročí vzniku ČSR
- koncert symfonického orchestru DECAPODA
Roškotovo divadlo

Město Ústí nad Orlicí 100 let ČSR

oslavuj [ou]

1918 — 2018